

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ГЕНЕТИКИ ТА РОСЛИННИХ РЕСУРСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик

«_____» _____ 2021

ГЕНЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

спеціальності 091 Біологія

освітньо-професійна програма 091 Біологія

Укладач: Войтович О. М., доцент, к.б.н., доцент кафедри генетики та рослинних ресурсів

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри генетики та
рослинних ресурсів

Протокол № _____ від “_____” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри генетики та рослинних
ресурсів

_____
(підпис) В. О. Лях
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол № _____ від “_____” _____ 2021 р.

Голова науково-методичної ради біологічного
факультету

_____
(підпис) Н. М. Пругула
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0401 Природничі науки	вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Розділів – 4	Напрямок підготовки 091 Біологія	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність 6.040102 «Біологія»	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента – 8,5 год.	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції
		20 год.
		Самостійна робота
		70 год.
		Вид підсумкового контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Матеріал курсу «Генетичні основи здорового харчування» формує у студентів розуміння того, що їжа має бути біологічно інформативною, тобто містити усі необхідні нутрієнти для пластичних процесів (незамінні аміно- та жирні кислоти, макроелементи) та регуляції біологічних функцій (вітаміни, мікроелементи). В той же час смаки, особливості засвоєння їжі, потреба в певних речовинах – усе це зумовлено генетичною інформацією.

Курс дозволить дослідити значення окремих макро- та мікронутрієнтів, механізми їх взаємодії та вплив на метаболічні процеси в організмі з урахуванням генетичної унікальності кожного організму; дозволить окреслити нові можливості у дієтичному супроводженні окремих захворювань та у профілактиці аліментарних захворювань.

Курс навчить вас правильному ставленню до власного харчування та здоров'я, а дотримання визначених у процесі навчання правил харчування сприятиме якісному енергійному подальшому життю та успішній реалізації у всіх його сферах.

Мета: ознайомлення студентів із основними складовими харчових продуктів (білками, жирами, вуглеводами, вітамінами, мінеральними речовинами, мікро-, макроелементами), їх значення для здоров'я людини; основами раціонального харчування, особливостями лікувально-дієтичного харчування та нетрадиційними методами харчування; вплив харчових додатків на здоров'я людини; навчити студентів правильному ставленню до власного харчування та здоров'я з урахуванням генетичних особливостей фізіології та біохімії цього процесу.

Завданнями вивчення дисципліни є забезпечення освоєння матеріалу про основні принципи здорового харчування, сучасні теоретичні та практичні уявлення щодо значення функціональних інгредієнтів та продуктів здорового призначення у підтримці здоров'я людини, особливості здорового харчування різних категорій населення з акцентуванням на індивідуальні особливості метаболізму, зумовлені генетичною схильністю та особливостями

Очікувані результати навчання

По закінченню курсу студент повинен

знати:

сучасний стан і перспективи розвитку здорового харчування; • складові продуктів харчування, їх значення для здоров'я; • вміст в харчових продуктах вітамінів, мікро- і макроелементів; • значення води і водного режиму для організму людини; • значення дієтичного харчування; • забруднювачі харчових продуктів та їх вплив на здоров'я людини; • особливості дитячого, лікувально-профілактичного та дієтичного харчування; • принципи комплексної оцінки якості та конкурентоспроможності харчових продуктів; • наукові принципи складання харчових раціонів для окремих груп населення з урахуванням генетичних особливостей метаболізму організму.

уміти:

- проводити аналіз наукових джерел інформації щодо сучасного стану і перспектив розвитку раціонального харчування із урахування генетичних схильностей та протипоказань;
  - визначити харчову та біологічну цінність харчових продуктів та різних харчових сумішей;
  - розрахувати енергетичну цінність продуктів та раціонів;
  - оцінювати відповідність харчових продуктів принципам здорового харчування;
  - враховувати генетичні особливості організму для раціонального харчування;
  - пояснити принципи нетрадиційних видів харчування з визначенням недоліків та протипоказань;
  - розробляти практичні рекомендації щодо організації здорового харчування різних груп населення;
- пропагувати отримані знання в галузі здорового харчування серед населення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття про здорове харчування.

Тема 2. Макронутрієнти: вуглеводи, ліпіди, білки

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Мікронутрієнти: вітаміни, мінеральні речовини.

Змістовий модуль 3.

Тема 1. Метаболізм: анаболізм та катаболізм.

Тема 2. Нутрієнтні добавки.

Тема 3. Генетичні особливості метаболізму окремих речовин: кофеїн, алкоголь, вітаміни тощо.

Змістовий модуль 4.

Тема 1. Дієтичне харчування.

Тема 2. Генетичні основи метаболічних хвороб.

Тема 3. Генетична панель харчування. food-паспорт. Вплив мікробіоти кишечника на здоров'я людини. Вплив харчування на імунний статус.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин		
	усього	лекції	Самост. роб.
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Поняття про здорове харчування.	7	2	5
Тема 2. Макронутрієнти: вуглеводи, ліпіди, білки.	18	2	16
Змістовий модуль 2			
Тема 3. Мікронутрієнти: вітаміни, мінеральні речовини.	19	2	17
Змістовий модуль 3			
Тема 4. Фізіологічні основи травлення.	7	2	5
Тема 5. Метаболізм: анаболізм та катаболізм.	6	2	4
Тема 6. Енергетичний баланс організму. Регуляція метаболізму.	6	2	4
Тема 7. Генетичні особливості метаболізму окремих речовин: кофеїн, алкоголь, вітаміни тощо.	7	2	5
Змістовий модуль 4			
Тема 8. Дієтичне харчування.	6	2	4
Тема 9. Генетичні основи метаболічних хвороб.	7	2	5
Тема 10. Генетична панель харчування. food-паспорт. Вплив мікробіоти кишечника на здоров'я людини. Вплив харчування на імунний статус.	7	2	5
Усього годин	90	28	62

5. Індивідуальне практичне завдання

Індивідуальне практичне завдання (max 25 балів) – передбачає виконання у вигляді письмової роботи на тему «Моє здорове харчування».

Об'єм роботи визначається повнотою викладення матеріалу, але має бути не менше за 5 сторінок стандартного тексту.

Робота має бути прикріплена до відповідного завдання у Moodle до останнього навчального тижня включно.

Орієнтовний (мінімальний) план роботи надано нижче, але завжди є місце для творчого розширення інформації та креативного її подання.

Оцінюється робота максимально у 25 балів за критеріями: інформативність (5б.), грамотність, аналіз (5 б.), практичне застосування (5 б.), акуратність (2 б.), вчасність (2 б.), ілюстративність (3 б.), креативність (3б.).

План роботи (орієнтовний, але не менше визначених в ньому пунктів).

1. Мій організм: вік, стать, ріст, вага, коефіцієнт маси тіла, образ життя, енерговитрати, хвороби, алергії...
2. Аналіз мого харчування: збалансованість, різноманітність, помірність.....
3. Мої улюблена корисна їжа (і чому вона корисна?).
4. Моя улюблена шкідлива їжа (і чому вона шкідлива?).
5. Чи випробував я на собі дієти (які?) і який був результат.

6. Що я маю змінити у власному харчовому виборі: по пунктах.
7. Чим мені був корисний курс «Генетичні основи здорового харчування»?

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточні контрольні заходи (має 60 балів):

Поточне тестування за змістовним модулем (має 15 балів) – здійснюється або на занятті аудиторно або на платформі Moodle по загальній домовленості групи з викладачем наприкінці вивчення тем змістовного модулю.

Підсумкові контрольні заходи (має 40 балів):

Індивідуальне практичне завдання (має 25 балів) – передбачає виконання у вигляді письмової роботи на тему «Моє здорове харчування».

Підсумкове тестування (має 15 балів) відбувається на заліковому тижні аудиторно або на платформі Moodle.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (має 60%)			
Змістовий модуль 1	Вид теоретичного завдання: поточне тестування	Тиждень 3	15
Змістовий модуль 2	Вид теоретичного завдання: поточне тестування	Тиждень 4	15
Змістовий модуль 3	Вид теоретичного завдання: поточне тестування	Тиждень 8	15
Змістовий модуль 4	Вид теоретичного завдання: поточне тестування	Тиждень 10	15
Підсумковий контроль (має 40%)			
Індивідуальне практичне завдання		Тиждень 10	25
Підсумкове тестування			15
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Рекомендована література**Основна:**

1. Зубар Н. М. Основи фізіології та гігієни харчування: Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 336 с.
2. Гігієна харчування з основами нутріціології / В.І.Ципріян та ін. Навч. посіб. — К.: Здоров'я, 1999. — 568 с.
3. Дуденко Н.В. та ін. Основи фізіології харчування. — Х.: Торнадо, 2003. — 407 с.
4. Мелега К.П. Сучасні технології здоров'язбереження: навчальний посібн. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 200 с.
5. Скальный, А.В. Основы здорового питания: пособие по общей нутрициологии / А.В.Скальный, И.А. Рудаков, С.В. Нотова, Т.И. Бурцева, В.В. Скальный, О.В. Баранова. - Оренбург: ГОУ ОГУ, 2005. — 117 с.
6. Зубар Н. М., Руть Ю. В., Булгакова М. К. Фізіологія харчування: практикум / навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 208 с.
7. Харчування та його вплив на здоров'я людини: навчально-методичний посібник / Я. І. Олексієнко, В. А. Шахматова, О. П. Верещагіна. — Черкаси: ПП Чабаненко Ю. А., 2014. — 42 с.
8. Бужієвська Т.І. Основи медичної генетики. К.: Здоров'я, 2001. - 136 с.

Погоджено

з навчальним відділом

_____

« ___ » _____